

AUGUST EMIL HOLMGREN.

Den svenska naturforskningen och särskildt entomologien har lidit en stor förlust i det en af dess mest hängifne och talangfulle förkämpar inom vårt land, hvars namn vi ofvan tecknat, gått bort ur tiden. Lektorn vid skogsinstitutet AUGUST EMIL HOLMGREN föddes i Vestra Ny socken i Aska härad i Östergötland den 10 november 1829 och afled den 31 sistlidne december.

Mellan dessa båda tidsmärken ligger ett betydelsefullt lif af rastlöst arbete, entusiastisk och uppoffrande kärlek till naturens studium, en ovanligt rikhaltig, omväxlande och förtjänstfull vetenskaplig författareverksamhet, hvars frukter bland annat ymnigt kommit vårt lands skogskultur och hushållning till del.

Icke minst förtjänstfull var denne mans lärareverksamhet, där en anderik personlighet satte sin prägel på det hela, gaf lif och lyftning däråt samt ovilkorligen måste utöfva ett väckande inflytande på den ungdomsskara, som fick lyssna till den spirituella lärarens undervisning.

Hvad den enskilda vänskapen egt och förlorat i den originelle och humoristiske mannen det förtjänar sin egen skildring och skall sent förgätas af dem, som en gång lärt känna AUGUST EMIL HOLMGREN.

Entomologisk Tidskrift tillkommer i första rummet att åt minnet förvara några hufvuddrag af hvad han varit och verkat bland oss.

Till en början må det tillåtas att meddela de yttre konturerna af hans lefnad.

HOLMGRENS föräldrar voro kyrkoherden i Vinnerstad, hofpredikanten ANDERS HOLMGREN och hans maka GUSTAVA ANDERSDOTTER NORDVALL. Af hans 11 syskon hafva 3 bröder varit eller äro framstående män inom det vetenskapliga området, i det de beklädt professorsämbeten i Stockholm, Upsala och Lund.*

Såsom vanligt är fallet med naturvetenskapens idkare, vaknade äfven hos honom tidigt en liflig håg för naturstudier. Zoologi i allmänhet och särskildt ornitologi och entomologi selsatte honom redan såsom barn. Det var hans förtjusning att svärma omkring i naturen, lyssna till fogelverldens qvitter och aktgifva på dess lefnadssätt och egendomligheter. På samma

* Bifogade utdrag ur »Svensk slägtkalender» för 1888 angifver närmare de Holmgrenska släktförhållandena:

Anders											
Måns Andersson i Kjekestad, bonde i Ullerva i Vestergötland. G. m. Inger Carlsdotter.											
Anders Holmgren. f. 1784 d. 24 maj. Kyrkoherde i Vinnerstad 1837. G. m. Gustava Andersdotter Nordvall fr. V. Ny.											
Augusta Aurora f. 1815. Bori Upsala.	Emilia Adelaide f. 1817. g. m. mekanikern i Ö. Ryd. Aug. Hjortsberg. Enka 1847. Bor i Sundsvall.	Arvid IvarÅke f. 1818. Kyrkoh. † 1873.	Zelma Mathilda f. o. d. 1820.	Alfr. Klemens f. 1821. Bruksinspektör i Verml. † 1844.	Hjalmar Josef f. 1822. Prof. vid Tekn. Högskolan. † 1885.	Carl Albert Vik- tor, f. 1824. Profesor i Lund.	Zelma Amanda f. 1825. † 1826.	Nanny Olivia, f. 1828, † 1829.	August Emil, f. 1829. Lektor v. Skogsinst. † 1888.	Alarik Frithiof, f. 1831. Profesor i Upsala.	Josefina Gustava, f. 1840, † 1866.

sätt blef han äfven mycket tidigt kännare af hembygdens insekt-verld. Vid så unga år som 15 skref han sitt första arbete, en monografi af spindlarne. Detta den unge författarens förstlings-arbete utkom dock aldrig från trycket, utan hade ynglingen endast ett exemplar däraf själf.

Efter afslutade skolstudier blef han 1850 student i Upsala, efter hvilken tid han egnade sig odeladt åt studiet af naturen, med entomologien som sitt älsklingsämne. I detta sitt studium gynnades han på ett lyckligt sätt genom de vidsträckta resor, han sattes i tillfälle att göra, till nästan alla delar af vårt land. Så företog han 1852 en resa till Öland, till Halland och Skåne 1854 med understöd af Kongl. Vetenskapsakademien, 1856 till Lappland med understöd af Kniggeska resestipendiet vid Upsala akademi, till Medelpad, Jämtland och Härjedalen 1860 med understöd af Kongl. Vetenskapsakademien, till Danmark och Tyskland 1861 med understöd af allmänna medel för att studera flygsandsfältens beskaffenhet och återodling, till Danmark 1863, till Spetsbergen 1868 såsom zoolog under den Nordenskiöldska expeditionen, till Hunneberg i Vestergötland 1871 med understöd af Kongl. Vetenskapsakademien, till entomologiska kongressen i Paris 1874 med understöd af allmänna medel för att taga kännedom om den utställning af för kulturväxter skadliga insekter, som skulle ega rum i Paris, till södra Frankrike 1877 på anmodan och med understöd af vinodlare i och för utredande af insekt-skador å vinplantan.

Redan 1855 anställdes han som biträde åt professor BOHEMAN vid bestämmandet och ordnandet af Riksmusei entomologiska samlingar. 1858 erhöll han lärareplats i naturhistoria vid skogsinstitutet och befordrades 1871 till lektor vid samma läroverk.

HOLMGRENS mångsidighet inom naturvetenskapen och den kända skärpa, hvarmed han bedömde naturföremålen, förskaffade honom uppdrag från högre ort att nedskrifva handböcker i zoologi, entomologi och botanik för det läroverks elever, hvilka han fått på sin lott att utbilda. Han erhöll också vid flera tillfällen ur allmänna kassor anslag till bestridande af de därmed förenade omkostnaderna. Från 1880 till 1886 var HOLMGREN Kongl. Landbruksakademiens entomolog på stat med skyldighet att på kallelse besöka de orter, som härjades af insekter.

På grund af denna befattning var han nästan ständigt under sommarmånaderna stadd på resor för att studera de skador insekterna förorsakat, hvarjämte han ock lemnat undervisning i praktisk entomologi åt eleverna vid Alnarps Landtbruksinstitut.

Huru omfattande hans författareverksamhet varit, torde man erhålla en föreställning om, då man kastar en blick för nedanstående lista, som utgör ett uppräknande af hans skrifter dels af rent vetenskaplig dels af populär vetenskaplig art:

Skrifter af entomologiskt innehåll:

1. Entomologiska excursioner vid Vettern. — Öfvers. Vet. Ak. Förh., årg. 9 (1852), Sthm., sid. 13—18.
2. Entomologiska anteckningar under en resa i södra Sverige år 1854. — Vet. Ak. Handl. 1854. Sthm., sid. 1—104.
3. Försök till uppställning och beskrifning af de i Sverige funna Tryphonider. — Vet. Ak. Handl., bd. 1, h. 1 (1855) Sthm., 154 sid.; bd. 1, h. 2 (1856), 90 sid. m. 2 tafl.
4. Släktet Schizopyga. — Öfvers. Vet. Ak. Förh., årg. 13 (1856), Sthm., sid. 69—72.
5. Utvecklingen af Orthocentrus. — Öfvers. Vet. Ak. Förh., årg. 13 (1856), Sthm., sid. 72—73, t. 1 b.
6. Ophionid-släktet Anomalon. — Öfvers. Vet. Ak. Förh., årg. 14 (1857), Sthm., sid. 157—187, t. 2.
7. Genera Ophionidum Sueciæ. — Öfvers. Vet. Ak. Förh., årg. 15 (1858), Sthm., sid. 321—331.
8. Crotopus ett nytt släkte bland Ichneumoniderna. — Öfvers. Vet. Ak. Förh., årg. 15 (1858), Sthm., sid. 353—355.
9. Försök till uppställning och beskrifning af de i Sverige funna Ophionider. — Vet. Ak. Handl., bd. 2, h. 2 (1858), Sthm., 158 sid.
10. Bidrag till kännedom om Ichneumonidernas lefnadssätt. — Öfvers. Vet. Ak. Förh., årg. 16 (1859), Sthm., sid. 19—23.
11. Försök till uppställning och beskrifning af Sveriges Ichneumonider, tredje serien, fam. Pimplariæ. — Vet. Ak. Handl., bd. 4, h. 2 (1862), Sthm., 76 sid.
12. Ichneumonologia Suecica. Tom. 1—2. Sthm., P. A. Norstedt & Söner, 1864, 1871, 8:o, 342 sid. m. 1 pl.
13. De för träd och buskar nyttiga och skadliga insekterna. En handbok för skogshushållare, trädgårdsodlare och jordbrukare. Med 133 träst. Sthm., Alb. Bonnier 1867. 8:o 370 sid.
14. Bidrag till kännedomen om Beeren Eilands och Spetsbergens insektsfauna. — Vet. Ak. Handl., bd. 8 (1869), Sthm., 55 sid.
15. Om de skandinaviska arterna af Ophionid-släktet Campoplex. — Bih. Vet. Ak. Handl., bd. 1 (1872), Sthm., 89 sid.

16. Insekter från Nordgrönland, samlade af Prof. A. Nordenskiöld 1870. — Öfvers. Vet. Ak. Förh., årg. 29 (1872), Sthm., 6, sid. 97—105.
17. *Oedemopsis Rogenhoferi* Tschek funnen på Hunneberg i Vestergötland. — Öfvers. Vet. Ak. Förh., årg. 29 (1772), Sthm., 2, sid. 143—147.
18. Om åkerns vanligaste skadeinsekter. Sthm., P. A. Norstedt & Söner, 1873, 8:o, 2 opag. + 72 + 2 opag. sid., m. 61 afbildningar.
19. *Dispositio methodica Exochorum Scandinaviæ*. — Öfvers. Vet. Ak. Förh., årg. 30 (1873), Sthm., 4, sid. 55—79.
20. *Dispositio Synoptica Mesoleiorum Scandinaviæ*. — Vet. Ak. Handl., bd. 13, (1874), Sthm., 51 sid.
21. *Enumeratio Ichneumonidum, exhibens species in alpibus Tiroliae captas. I. Fam. Ichneumonides et Alomyides. 1878.* — *Verhandl. Zool.-bot. Ges. Wien*, bd. 28 (1878), Wien, p. 167—182.
22. Om skadeinsekter inom hus, deras kännetecken, utveckling och lefnads-sätt samt medlen att utrota dem. Sthm., J. Beckman, 1879, 8:o, 111 sid. m. 45 afbildn.
23. Trädgårdens skadedjur, Handbok för landtbrukare och trädgårdsodlare. I. Insekter. Första häftet. Sthm., J. Beckman, 1880, 8:o, 72 sid. m. 8 träsnitt.
24. *Adnotationes ad »Ichneumonologiam suevicam».* — *Entomol. Tidskr.*, årg. 1 (1880), Sthm., sid. 22—32, 76—87.
25. Bladminerande fluglarver för våra kulturväxter. — *Entom. Tidskr.*, årg. 1 (1886), Sthm., sid. 88—90, résumé sid. 111. — *Tidning för Trädgårdsodlare*, Sthm., 1880, sid. 70—71.
26. För kulturväxterna skadliga insekter. I. Rättikeflugan (*Aricia floralis* Zett.). *Entom. Tidskr.*, årg. 1 (1880), Sthm., sid. 189—191, résumé sid. 214.
27. *Illustrissimo viro Adolpho Erico Nordenskiöldio in patriam reduci salutem dicit plurimam.* — *Novas species insectorum cura et labore A. E. Nordenskiöldii e Novaia Semlia coactorum descripsit. Holmiæ 1880, 4:o, 24 sid.* (Festskrift).
28. Iakttagelser om åtskilliga skadeinsekter. — *Landtbruks-Akad. Hand. o. Tidskr.*, årg. 20 (1881), sid. 124—133.
29. Några ord om jordlopporna. — Sthm., Sv. Trädg. För. Tidskr. 1882, sid. 93—94.
30. Några iakttagelser röaande *Simyra albo-venosa* Goeze (De Geer) och en hos densamma funnen parasitstekel. — *Ent. Tidskr.*, årg. 3 (1882), Sthm., sid. 87—89, résumé, sid. 104.
31. En parasit hos *Saturnia Pavonia* L. — *Ent. Tidskr.*, årg. 4 (1884), Sthm., sid. 29—31, résumé sid. 55.
32. *Insecta a viris doctissimis Nordenskiöld illum duces sequentibus in insulis Waigatsch et Novaja Semlia anno 1875 collecta: Hymenoptera et Diptera.* — *Ent. Tidskr.*, årg. 4 (1883), Sthm., sid. 143—190.
33. Om insekthärjningar år 1883. *Landtbruks-Akad. Hand- och Tidskr.*, årg. 23 (1884), sid. 129—145.
34. Ollonborrhärjningen på Rickarums kronopark i Kristianstads län 1883,

- redogörelse afgifven till kongl. domänstyrelsen. — Ent. Tidskr., årg. 5 (1884), Sthm., sid. 43—51.
35. Parasitsteklar insamlade i Norrland och Lappland af Joh. Rudolphi. — Ent. Tidskr., årg. 5 (1884), Sthm., sid. 63—66, résumé sid. 92.
36. Gräsmasken, några ord med anledning af denna skadeinsekts uppträdande i Norrland 1883. — Ent. Tidskr., årg. 5 (1884), Sthm., sid. 151—160, résumé sid. 222—225.
37. Några anteckningar om parasitstekel-familjen Cryptidæ. — Ent. Tidskr., årg. 7 (1886), Sthm., sid. 17—29.
38. Öfversigt och utredning af arterna till pisorii-gruppen inom parasitstekel-slägtet Ichneumon Linné. — Ent. Tidskr., årg. 7 (1886), Sthm. sid. 41—44, résumé sid. 130—132.
39. »Lissonota extensor L.» — Ent. Tidskr., årg. 7 (1886), Sthm., sid. 71.
40. Fortsatta iakttagelser angående kornflugans uppträdande på Gotland. — Landtbruks-Akad. Handl. och Tidskr., årg. 26 (1887), sid. 74—83 med 1 color. tafla.
41. Om vatteninsekter såsom förmedlare af vissa mindre djurs öfverflyttning till s. k. »bryor» eller vattengropar. — Ent. Tidskr., årg. 9 (1888), Sthm., sid. 107—108.
42. En utförlig redogörelse öfver den stora omfattande insekthärjningen på Visingsös ekplanteringar. Cnattingius: Tidskrift för Skogshushållning.

Skrifter af allmänt naturhistoriskt innehåll:

43. Anvisning att igenkänna Sveriges viktigare löfträd och löfbuskar under deras blad- och blomlösa tillstånd jämte en kort framställning af trädslagens naturliga familjer. Med 117 fig. Sthm., F. Maas, 1861. 8:o. 4 + 127 + 5 sid., med 6 pl. o. 1 tab.
44. Om småfoglarna. Den nytta de göra och det skydd de behöfva. Sthm, S. Flodin, 1869. 8:o, 34 sid.
45. Duf- eller hönshöken med alla dess kännetecken. Sthm., Askerberg, 1866. 8:o, 33 sid. 1 pl. (ny uppl. 1876).
46. Handbok i zoologi för landbrukare, skogshushållare, fiskeriidkare och jägare. Sthm., P. A. Norstedt & Söner; del 1, Skandinavien daggdjur, 1865. 8:o, 5 opag. + 431 + 1 opag. sid. m. 156 träsnitt, del. 2: 1—2. Skandinavien's foglar, 1870, 1867—71. 8:o, 3 opag. + 1 — 610 + 1 opag, 2 opag. + 611 — 1151 + 1 opag. sid. m. 173 träsnitt och 9 pl.
47. Om konstgjorda fogelbon och deras inbyggare till nytta och nöje för ungdomen samt till gagn för det allmänna. Sthm., P. A. Norstedt & Söner. 1870. 8:o, VIII + 69 + 1 opag. sid.
48. Svensk exkursionsfauna. En fickbok för unga zoologer och jägare. Foglarna. Sthm., P. A. Norstedt & Söner, 1871. 8:o, 2 opag. + 171 + 1 opag. sid. Med 65 träsnitt i texten.
49. Ur de misskända djurens lif. Några anteckningar tillägnade Skandinavien's landbrukare och jägare af STRIX BUBO. Upsala, Schultz, 1873. 8:o, 96 sid.

50. Texten till »atlas öfver Skandinaviens däggdjur af W. Meves». Sthm Giron, 1873. 4:o. 26 sid.
51. Läran om jordmån och klimat med tillämpning på skogshushållningen jämte ett tillägg om flygsandsfältens beskaffenhet. Sthm., F. Skoglund, 1877. 8:o, 238 sid.
52. Vägledning i naturhistoria, närmast afsedd för skogs- och landbruksskolor samt för kronojägare, skogvaktare m. fl. Med 223 bild. i texten. Sthm., Alb. Bonnier, 1879. 8:o. 292 sid.
53. Ur djurverlden. Enkla skildringar med hufvudsakligt praktisk syftning. Sthm., P. A. Norstedt & Söner, 1881. 8:o, 159 + 1 opag. sid.
54. En fråga af vikt för skogshushållning och träindustri särskildt inom norra Sverige. Historik och anmärkningar. Sthm., C. Suneson, 1884. 8:o. 120 s. (tillsm. m. ARV. AHN FELT).

Bland utländska vetenskapliga sällskap, som hedrat honom med kallelsebref, erinna vi oss:

Entomologische Verein i Stettin, Die k. k. zoologische-botanische Gesellschaft in Wien och Sällskapet pro fauna et flora fennica. Dessutom var han en af stiftarne af Entomologisk Förening, till hvars hedersledamot af första klassen han valdes 1886. Ofta anmodades han af akademier i olika land såsom i Österrike, Belgien, Frankrike, England, Danmark, Norge, Finland och Nordamerika att verkställa artbestämning och beskrifning på insekter, som utöfva ett högst viktigt inflytande på kulturväxterna, dels af enskilda personer att lemna råd och upplysningar vid skadeinsekters hemsökelse på kulturväxter.

Om man med skäl kan säga att HOLMGRENS vetenskapliga arbeten äro kända hos fackmän såväl i Europa som utom dess gränser, så torde måhända med ännu större skäl kunna sägas, att hans populära skrifter med nöje läsas af hvar och en, som har håg och lust för naturen. Han besatt en stor makt öfver språket och ofta andas framställningen liflighet, värme och hänförelse för det ämne som skildras. Men mången gång inlade han satir och var icke god att råka ut för, han egde »en exempellös förmåga att under den vänligaste och artigaste form säga de mest bitande sarkasmer».

I det enskilda sällskaps- och kamratlifvet lät han sitt humoristiska lynne få fritt spel. En tecknare säger om honom: »Han var späckad med historier och spektakel. Sina onekliga musikaliska anlag hade han uppenbarat på ett egendomligt sätt. Han

härnade vindens ilar och fåglarnes läten. Han blåste flöjt på käpp, spelade orgel på ett bord, återgaf med strupen under ackompagnement af ett pianino bondorgeln och kyrkosången, så att man hörde så väl de spruckna bälgarnes snarkande som den kvinliga publikens falska sopraner. Hans improviserad dramatiske repertoire egde sina praktnummer och många lustiga anekdoter gingo om honom i svang.» Genom denna obeskrifligt stora förmåga att roa skaffade han sig en talrik vänkrets och i vetenskapen har han rest sig en varaktig minnesvård.

J. Sp.

NÉCROLOGIE.

August Emil Holmgren.

L'entomologie suédoise a fait une grande perte par le décès, le 31 décembre 1888, du savant distingué dont le nom est en tête de cette notice.

Né, le 10 novembre 1829, dans la paroisse de Vestra Ny, district d'Aska, en Ostrogothie, où son père, devenu plus tard (1837) pasteur de la paroisse de Vinnerstad, dans la même province, revêtait des fonctions ecclésiastiques, HOLMGREN se consacra pour ainsi dire comme enfant à l'étude de l'histoire naturelle, spécialement de celle des oiseaux et des insectes. A l'âge de 15 ans, il s'essayait déjà à une monographie des Araignées.

En 1850, HOLMGREN fut inscrit étudiant à l'université d'Upsal, et se voua dès lors à l'entomologie. Ses connaissances et son ardeur à l'étude attirèrent bienlôt l'attention des autorités scientifiques et administratives de sa patrie, qui, dès 1852, l'envoyèrent à diverses reprises explorer la faune entomologique d'une foule de provinces suédoises. En 1861, il visitait en outre le Danemark et l'Allemagne avec une subvention publique, à l'effet d'étudier la culture des sables volants de ces pays. En 1868, il prit part comme zoologiste à l'une des expéditions de NORDENSKIÖLD au Spintzberg. En 1874, l'état de Suède le délégua au Congrès entomologique de Paris, afin d'étudier l'exposition

d'insectes nuisibles à l'agriculture annexée à ce congrès, et en 1877, il est appelé en France par des viticulteurs de ce pays, effrayés des dégâts causés à la vigne par le P'hylloxera.

Dès 1855, HOLMGREN assistait le feu professeur BOHEMAN dans la classification et l'arrangement des collections entomologiques de l'Académie des sciences. En 1858, il devint professeur d'histoire naturelle à l'école supérieure de silviculture, place qu'il a occupée jusqu'à sa mort. Enfin, de 1880 à 1886, en qualité d'entomologiste de l'Académie d'agriculture de Suède, il a rendu des services éminents à l'agriculture suédoise.

L'activité littéraire de HOLMGREN a été considérable, comme le montre la liste des ouvrages sortis de sa plume donnée aux 168—171. Il est presque oiseux de dire que HOLMGREN était membre d'une foule de sociétés savantes suédoises et étrangères, il jouissait, même en dehors de sa patrie, d'une grande autorité dans le domaine de l'entomologie agricole.

HOLMGREN a été l'un des fondateurs de la Société entomologique, dont il fut élu membre honoraire de 1re classe en 1886. — Les lecteurs de cette Revue ont souvent eu à apprécier la part éminente qu'il a prise aux discussions et aux travaux de la Société.

HOLMGREN appartenait à une famille de savants. De ses onze frères et soeurs, un frère, HJALMAR HOLMGREN, mathématicien distingué, est mort en 1885 comme professeur à l'école polytechnique de Stockholm, un frère est professeur à l'université de Lund, et un troisième, le célèbre physiologiste FRITHIOF HOLMGREN, est professeur à l'université d'Upsal.
